

ԱՍԵՆ. Ս. ՊԱՏՐԻԱՐԺ ՀՕՐ ԾՆՆԴԵԱՆ ՊԱՏԳԱՄԸ

ԲԵԹՂԵՀԷՄԻ ՍՈՒՐԲ ԱՅՐԷՆ

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ ՀԱՅՈՑ ՈՐ Ի ՍՓԻՒՌՍ ԱՇԽԱՐՀԻ

Կը խօսիմ ձեզի նորէն Բեթղեհէմի մեր Տիրոջ Ծննդեան այրէն, փոխանցելու ֆաղցր աւետիսը այս զիշերուան, որ դարեր առաջ աշխարհի ջրուեցաւ հրեշտակներու բերնով, Ծննդեան բոցավառ աստղին ներքեւ:

Յիսուսի Ծնունդը սրտառուչ դրուագ մը չէ միայն, այլ անսփոյ ճամար-տութիւնը, մանուկի մը կերպարանով մեզի եկած: Այդ հրաշալի դէպքը մարդկային նակասագրի մեծագոյն յեղաբեկումին յիշատակն է, բայց մանաւանդ այդ յեղաբեկումին եւ տեսականութեան տօնը: Քրիստոսի ծնունդով պիտի փոխուէր մարդոց Աստուծոյ նկատմամբ ունեցած ըմբռնումը, որքան խոր՝ այնքան սրտառուչ: Քրիստոնեան այս ծնունդով իր Արարչին մէջ պիտի կրնար զգալ ճիշդեական խորհուրդին էութիւնը, մարդկային կեանքի պատճառն ու գոյութիւնը, ամենասփիւռ ներդաշնակութեան նախախնամողը եւ մարդոց ազնուացման եւ մեծացման յարացոյցը:

Աստուծոյ յայտնութիւնը յեղաբեկում մըն էր, բայց ոչ յեղափոխութիւն: Յեղափոխութիւնները մղձաւանջներու եւ չազնապներու արդիւնք են: Յեղա-

Ահա թէ ինչու ղժուար է Մեզ համար հաշտուել արագադրի զաղափարի հետ: Դժուար է հաշտուել, որ հայեր լինեն իրենց հայրենի տունը, հայեր, որ հրաժարուեն իրենց ֆաղափաղական ինքնութիւնից, հայեր, որ մերժեն իրենց աշխատանքի ու զոհաբերութեան բաժինը բերել մեր վերածնունդի Հայրենիքի առաւել լուսաւոր ապագայի կերտման:

Մայր հողի վրայ հայ ժողովրդի համախմբման ու գոյատեւման հրամայականը գերագոյն մարդկային ու ազգային իրաւունքն է ամէն հայ մարդու:

Սիրելիներ Մեր, այս հաւատամքով, այս սպասումներով դիմաւորենք աւետիսը Քրիստոսի Սուրբ Ծննդեան եւ երկնառաք պատգամը խաղաղութեան եւ ի մարդիկ հանութեան:

Մեր այսօրուայ ֆառոգը կամենում ենք վերջացնել այն աղօթքով, որ արտասանեցինք անցեալ տարի Հոկտեմբերին Նիւ Եօրթում, Միացեալ Ազգերի Կազմակերպութեան բեմից՝ «Աստուած մարդասէր, Աստուած սեղծիչ ճիշդեալ, Աստուած արդար դատաւոր, տուր աշխարհիս խաղաղութիւն եւ բարի կամեցողութիւն մարդկանց»:

Շնորհք, սէր եւ խաղաղութիւն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, եղիցին ընդ ձեզ, այժմ եւ յաւիտեան: Ամէն:

6 Յունուար 1988

երջումը սակայն կեանքի տեսական եւ անընդմէջ ուղին հարթող ձգտումն է, մարդուն ազնուագոյն ուժերու, շնորհներու գերագոյն սասարը հանդիսացող կոչումի ոսկի բանալին:

Այս մեծ իրողութիւնը չէր կրնար իրագործուիլ ո՛չ բնական օրէնքով, ո՛չ ալ ազատ կամքովը մարդուն, այլ միայն ամենագոր փափաքովը Նախախնամողին: Աստուած կ'ընտրէր կուսական էութիւն մը, անոր մէջէն ծնունդ տալու կենդանի *բանին*՝ ինքզինքին: Ուրեմն ո՞վ է մեր Աստուածը, որ այսօր կը ծնի վերստին, շփելու իր երկնային կրակը մեր ցաւին, պղծութեան ու գոնաս մեր խորհուրդներուն պարզեւելու ստեղծումի սուրբ եւ մեծ հրաշքը:

Մենք չենք կրնար սահմանել Գերագոյնը, առանց սահմանելու մարդը իբրեւ պատկեր Գերագոյնին: Եթէ մարդը պատկերն է անտեսանելիին, ուրեմն մարդկային պրիմաւէտն պէտք է նայինք Գերագոյնին, անոր էութեան շնորհներով եւ զգացումով փալելու իրմէ իրեն: Ողբերգութիւնը կը սկսի երբ Աստուած կը մեռնի մեր մէջ եւ մարդը կը վերածուի խեղճեանքի, բայց ոչ արժէքի, եւ կը դառնայ կեր մահուան:

Մենք այսօր կ'ապրինք շատ դժուար ժամանակի մը մէջ, ուր կործանարար սպառնալիքները չարիքին՝ տակաւ կը բազմանան: Խորունկ անհամաձայնութիւններ եւ անհասկացողութիւններ իրենց բեմը կը յարդարեն ամէն օր, մին ի հենուկա միւսին: Տրտում անարդարութիւններ կան որոնք անբուժելի կը մնան, որովհետեւ անոնք հզօրներու արգելիչ ձեռքերու մէջն են: Ի վերջոյ, պէտք չէ մոռնալ թէ ֆաղափակեցութիւնը ըստով մաղ մըն է, ժամանակի թելերով շարժող: Մեծ կտորներ կը մնան մաղին մէջ, փոքրերը վար կը թափին: Հոս է անա փոքր ժողովուրդներու ողբերգութիւնը:

Կեանքի հրամայականները փոխուած են: Քրիստոնէական ոգին եւ դասական մշակոյթը դարերուն՝ որ կը պատմունանէր այդ ոգին, այսօր գեղեցիկ վերջամնացողութիւններ կը բուին ըլլալ: Դրամը արժեքափոխ է դարձեր կեանքին, ամէն ինչ առիւննող եւ դիմազեղծող ուժը: Կ'ապրինք անկման մէջ եղող աշխարհի մը մէջ, փռելիստած՝ անբուժելի հակասութիւններով: Չկայ հոգեկան ապահովութիւն, մարդ կ'ապրի ոնիրի եւ ստուերներու աշխարհը: Մարդկութիւնը իբրեւ բարոյական հասկացողութիւն հոգեւորէ մը կ'անցնի, նման անոր՝ զոր ունեցաւ հին աշխարհի վախճանին, երբ քրիստոնէութիւնը այդ կործանումին կը բերէր կարելի փրկութիւնը, շրջելով արժէքներու տախտակը եւ նիւթէն դուրս փաշտելով անդնդասոյց ուրեղներ մարդուն: Օրերը որ մերն են՝ լեցուն են աղմուկով ու անձկութեամբ: Տնտեսական գործօնները հաւիւրամեակէ մը ի վեր կը բաժնեն մարդուն հոգեկանը իր միւս մասէն:

Քրիստոնէական բարոյականը *սխառմ* մը չէ եւ չէ եղած բնաւ, այլ կեանքի յղացք մը, աղբիւր մը, որ բնաւ չէ դադարած հոսելէ: Քրիստոնէական բարոյականին գէշը շատ առումներ է ընդունած իր մէջ ժամանակի ընթացքին, բայց իր էութիւնը կը մնայ հարազատ, որուն հայելիին մէջ կը ցոյայ միշտ Աստուծոյ պատկերը, կանչելու մարդը իր նմանութեան: Աշխարհը գոյցէ

կիսով չափ իսկ Բիսսոնեայ չէ այսօր սակաւին. բայց ոգին, որ կը վարէ մարդկային կեանքը, առանց թերեւս անունին՝ Բիսսոնեական է անսարակութիւնը: Բիսսոնեաբնիկները ինչպէս զիսցաւ բացասել տեղեկական գոյութեան խորհուրդը, կրցաւ նոյնպէս մարդկային կեանքը դնել իր բուն արժէքին մէջ: Բիսսոնի ծնունդը, այսպէս, այսօր կրնայ իրաւապէս նկատուիլ տարիին սկզբնաւորութիւնը, որովհետեւ իրապէս եղած է սկզբնաւորութիւնը քուականի մը, որ բացուած է անգամ մը՝ շարունակելու համար ընդմիջ: Ան ոչ թէ հասարակ տարեգլուխ մը, այլ աննախընթաց եւ անվակ դարազլուխ մըն է այլեւս մարդուն բարոյական, իմացական եւ քաղաքական, այսինքն հոգեկան կեանքին պատմութեան համար: Այն ստեղծ, որ երբեմն, իր ծագած վայրկեանին, իր ետեւէն փախցնէ հովիւներ, մոզեր եւ քաղաւորներ, նոյն այդ աստղն է որ ցայսօր կ'առաջնորդէ մարդը՝ բարի հաւատքի, մաքուր գիտութեան եւ ընկերային ազնուական նուաճումներու՝ բոլոր մարզերուն վրայ:

Յիսուսի ծնունդը մարդուն եւ Աստուծոյ եղանակի հանդիպման, այսինքն կորսուած որդիին եւ Հօրը վերագիտին տունն է, ոսկի օղակը երկնքին եւ երկրին: Մանուկը որ կու գար իրեն իբրեւ օրորոց ընտրելու բովանդակ աշխարհը, մարմնացած սէրն է, աշխարհ սափնող հոգին, որ կը բանար երկնքին սիրտը եւ մարդուն արգանդը սխալելի եւ նոր խորհուրդով մը: Առանց վերնաաշխարհէն եկած այս լոյսին եւ երազին, մարդը կեանքի այս փուլին մէջ հարկադրաբար պիտի իյնար լուծումներու ամենէն յոռեգոյնին եւ պիտի մտնէր շարքին մէջ հաստ եւ մութ իրերուն, որոնք կեանքի ստորին սանդղամասերը կը կազմեն:

Բանը որ կը ծնի այս գիշեր, մեր մեղքերու փութեան համար չէ միայն, ինչպէս վարժուած ենք ըսելու, այլ որպէսզի ցնծայ մեր աշխարհը այն բանին համար որ երազն է մեր ամբողջ էութեան, կարօքը, պապակը մարդկութեան, որ արեւի կաթիլէն մինչեւ երջանկութեան տոբը կ'երկարաձգուի եւ որ Հայ Եկեղեցւոյ մեծ աղօթողի շրջաններուն կը վերածուի սրտային աղետանքի մը, պաղատելով որ փարատին մէզն ու մառախուղը, չհաճան չարիքն ու յուսահատութիւնը, տարազուին տալուսն ու խորութիւնը մարդոց սիրտերէն եւ վերսին արձագանգէ մեծ գիշերը լեցնող հրեշտակներու աւետարանը ձայնը. «Յերկիր խաղաղութիւն, ի մարդիկ հանութիւն»:

Խաղաղարարներ սիրով կը տանին պայքարը չարին դէմ, որոնք գիշեր փնտրել պատճառները խռովութեանց, վերածելու ժայռերը պարտէզներու եւ կոհակները՝ խաղաղ ջուրերու: Խաղաղութեան կարօքը նիւն է եղած դարերով տառապող մարդկութեան, կեանքի մութ, հեւազին եւ արիւնոտ ծփանքներուն դիմաց: Այդ նիւնը այսօր աւելի քան շարժած եւ բարձրացած է կեանքի անհամապատասխան եւ տրամադրական համընթաց եւ դարձեր է սուր եւ ցաւազին աղաղակ մը, միլիոններու հոգիէն բարձրացող:

Այս մտածումով ու հաւատով է որ քեզի կ'աւանդեմ, ժողովուրդ Հայոց, Յիսուսի ծննդեան աւետարանը, դուն՝ որ միշտ ընդունած ես զայն իբրեւ

Ս. Էջմիածին, Ս. Ծնունդ 1988

Ամեն. Տ. Եղիշեկ Արհեստ. Տեղեկեան,

Պատրիարք Հայոց,

Երուսաղէմ

Ուրախ ենք Ձերդ Ամենապատուութեան յղելու մեր Փրկչի Յիսուս Քրիստոսի Սուրբ Ծննդեան ատենիսը, մաղբելով Ձեզ արեւած երկար տարիներ երջանիկ գահակալութեամբ եւ եկեղեցաւէն իրագործումներով: Ա. Ծննդեան խաղաղութեան պատգամը հորիզոնէ հորիզոն բոլր բարձր հնչի համայն աշխարհի վրայ եւ բոլոր մարդկանց հոգիներում, որպէսզի մարդկութիւնը հասնի բաղձալի նաւահանգիստը արդարութեան եւ խաղաղութեան:

Տօնական սուրբ զգացումներով կը մնանք աղօթող ի խնդիր մեր Մայր Եկեղեցւոյ անսասանութեան ու պայծառութեան եւ համայն մեր ժողովրդի հոգեւոր ու ազգային կեանքի շինութեան:

«Փառք ի բարձունս Աստուծոյ եւ յերկիր խաղաղութիւն, ի մարդիկ հանութիւն»:

Եղբայրական սիրոյ ողջունիւ՝

Վ. Ա. Զ. Գ. Է. Ն. Ա.

Կաթողիկոս Ամենայն Հայոց

կեանքիդ բոճակը եւ ապագայի առնաւանջեան: Շարունակէ հաւատալ յաւերժի ծննդեան եւ մարդուն աստուածացումին: Մի՛ ամպոտեր յոյսիդ պայծառութիւնը, որքան ալ դառն ըլլան օրերու տաժանքը եւ Երթնեւորդ մասնուցած բաժակները:

Դուք, զաւակներ Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ ի սփիւռս աշխարհի, որ կը հաւատաք Աստուծոյ Որդիին մարմնով երեւնալուն, մեզի հետ միասին այս գիշեր ձեր երկիւղած էութեան խորերէն երգեցէք Հայ Բերքողին Ծննդեան օրհնութեան սրտառույց հրաւերը. «Խորհուրդ մեծ եւ սքանչելի, որ յայսմ աւուր յայտնեցաւ. որպիսի մարդկան օրհնեցէք, զի վասն մեր մարմնացաւ»:

19 Յունուար 1988